کتابداران قرن بیست و یکم: قدرت ما در انتخاب‌های ماست

کتابداران قرن بیست و یکم: قدرت ما در انتخاب‌های ماست
نظرات رابین برادفورد دربارهٔ هنر مجموعه‌سازی
۹ فوریه ۲۰۱۷, رابین برادفورد

مقدمه مترجم

کتابخانه‌ها با هدف نیازسنجی، گردآوری و اشاعه اطلاعات شکل گرفته‌اند؛ بنابراین وظایف اصلی کتابخانه را می‌توان به سه دسته کلی تقسیم کرد:
۱. مجموعه‌سازی ، ۲. سازمان‌دهی و ۳. اشاعه اطلاعات. باید توجه داشت که مجموعه‌سازی نخستین رکن در کتابداری و اطلاع‌رسانی است؛ زیرا سایر فعالیت‌های کتابخانه به صورت مستقیم یا غیر مستقیم پس از مجموعه‌سازی شروع می‌شود و کمیت و کیفیت دو رکن دیگر کتابخانه یعنی سازمان‌دهی و اشاعه اطلاعات به شدت متأثر از آن است. تأمین منابع اطلاعاتی به صورت درست، به موقع و متناسب با نیازهای مراجعین می‌تواند ضمن غنی‌سازی مجموعه و رفع نیاز مخاطبان، باعث افزایش میزان استفاده از منابع و خدمات مجموعه شود. در ترجمه حاضر نظرات یک کتابدار مجموعه‌سازی در این خصوص بیان شده است این نظرات در صفحه‌ای از وب‌سایت با عنوان کتابداران قرن بیست و یکم منتشر شده است:

به صفحه کتابداران قرن بیست و یکم خوش‌آمدید. مطالب این صفحه، دو هفته یک‌بار منتشر می‌شود و در آن مسائل حرفهٔ کتابداری موردبررسی قرار می‌گیرد؛ حرفه‌ای که برای همه آشناست اما هیچ‌کس آن را درک نمی‌کند. مطالب این صفحه هر بار، نظرات یک کتابدار در خصوص مسائل موجود در این حرفه است که به نظرات سایرین اضافه می‌شود.

من خوشحال هستم که کار انتشار مطالب در این صفحه را با مطلبی از رابین برادفورد، شروع می‌کنم. برادفورد، یک کتابدار عمومی است و کار او در حیطه یکی از وظایف لذت‌بخش در کتابداری، یعنی خرید کتاب است. اغلب مراجعه‌کنندگان به کتابخانه فکر می‌کنند که کتابداران تنها بر اساس نظرات خود و یا میزان محبوبیت یک اثر، اقدام به خرید کتاب می‌کنند؛ اما اکثر آن‌ها نمی‌دانند که ورای کتاب‌های داستان موجود در قفسه داستان‌های جدید، تاریخچه‌ای طولانی و پیچیده از استدلال‌ها در مورد اینکه چه چیزی خریداری شود و یا چه کسی خرید کند، پنهان است. درواقع خرید تعداد زیادی کتاب بدون محدودیت مالی، یک آرزو برای خوانندگان است؛ اما وجود منابع مالی محدود مسئولیت تصمیم‌گیری در خصوص هزینه آن‌ها را نیز افزایش خواهد داد.

استیفانی اندرسون، کتابدار و ویراستار لیت هاب[۱] در مدت‌زمانی که به‌عنوان کاربر و سپس کارمند (و البته همچنان کاربر!)، در کتابخانه‌ها سپری کردم، فهمیدم که می‌توان ویژگی‌ها فرهنگی مردم را از طریق ارتباط با کتابخانه و کتاب‌های داستان کشف کرد. مجموعه داستان‌های معمایی‌رینا لازاروس وپیتر دکر از فایی کلرمن[۲] اولین کتاب برای پی بردن به این مسئله بود. بامطالعه این مجموعه، بافرهنگ و سنت‌های سایرین آشنا شدم. درست به خاطر ندارم، اما این مجموعه را با کتاب‌های رستاخیز یا پیامبر دروغین[۳]شروع کردم و زمانی که در سال ۱۹۹۵ کتاب عدالت [۴] از این مجموعه منتشر شد، آثار این نویسنده در لیست خرید دائمی من قرار گرفت. کتاب‌های این مجموعه از نوع معمایی و جنایی بودند، اما فرهنگ و سنت‌های یهودی برای شخصیت‌های این داستان‌ها در محوریت قرار داشت. وقتی از دانشگاه فارغ‌التحصیل شدم، تعاملات من با یهودیان بسیار محدود بود و از فرهنگ آن‌ها اطلاع چندانی نداشتم اما بامطالعه کتاب‌های این مجموعه با ویژگی‌ها این افراد آشنا شدم. زمانی که در کتابخانه مشغول به کار شدم، به حرفه خود یعنی کتابداری، به‌عنوان پلی برای شناساندن تفاوت‌های فرهنگی افراد به یکدیگر پی بردم و نقش مهم خرید کتاب و مجموعه‌سازی کتابخانه را در این خصوص درک کردم.

در دهه ۱۹۸۰ هر کتابی به دستم می‌رسید می‌خواندم، گاهی کتاب‌هایی در مورد فرهنگ افرادی که با خودم تفاوت داشتند و گاهی کتاب‌هایی درباره افرادی مثل خودم از دید دیگران. مطالعه درباره افراد متفاوت و آشنایی با ویژگی‌های زندگی عادی آن‌ها از طریق ماجراهای بیان‌شده در یک کتاب، ایده‌ای جدید بود. این کار به من در شناخت فرهنگ‌های مختلف کمک کرد. من کتاب‌های‌کلرمن را در بخش داستان‌های جنایی کتابخانه یافتم، اگر در بخش دیگری نیز بودند شاید می‌توانستم آن‌ها را ببینم، اما اگر کتابخانه آن‌ها را تهیه نکرده بود، قطعاً نمی‌توانستم به وجود آن‌ها پی ببرم.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

اکنون کار من مجموعه‌سازی و انتخاب منابع برای جامعه کتابخانه است. در این راستا به این نکات بسیار می‌اندیشم که؛ چه نوع منابعی به مجموعه اضافه شود، این منابع کجا قرار داده شوند و چگونه توجه بیشتر مراجعه‌کنندگان را به آن‌ها جلب کرد. مجموعه‌سازی از دید کتابداران، فرایندی است که منابعی را به مجموعه کتابخانه اضافه می‌کند. این اصطلاح یکی از اصطلاحات کتابخانه‌ای است که ظاهراً معنای زیاد کردن را می‌رساند اما درواقع به معنای گزینش تعداد کمی از منابع است. به‌این‌ترتیب که کتابداران شاغل در مجموعه‌سازی موظف هستند صرفاً» به جستجو و فراهم آوری منابعی بپردازند که با اهداف و مأموریت یک کتابخانه خاص مطابقت داشته باشد. به‌عنوان‌مثال در یک کتابخانه دانشگاهی، هدف اصلی باید فراهم آوری منابعی باشد که از رشته‌های تحصیلی و آموزشی دانشگاه حمایت می‌کند. در سال ۱۹۹۶ به‌عنوان یک کتابدار حرفه‌ای در کتابخانه دانشگاهی، کار فراهم آوری مجموعه‌ای از منابع عمومی و محبوب را انجام دادم. قابل‌توجه‌ترین کتابی که برای آن مجموعه انتخاب کردم مجموعه کتاب‌های داستانی-تخیلی به نام Thrones of Game A بود. این تجربه به من آموخت که بهتر است در یک کتابخانه عمومی کارکنم؛ زیرا تمرکز مجموعه‌سازی در کتابخانه عمومی به‌اندازه جامعه‌ای که به آن خدمت می‌کند، گسترده و متنوع است. برای «جامعه» تعریف‌های گوناگونی توسط حامیان کتابخانه ازجمله کتابداران ارائه‌شده و می‌شود.

در کار مجموعه‌سازی تصمیم‌گیری دربارهٔ اینکه بودجه برای چه نوع منابعی باید هزینه شود و از کجا این منابع جستجو و تهیه شوند، بر عهدهٔ کتابداران مجموعه‌سازی است؛ اما برای این تصمیم‌گیری‌ها به چه نکات مهمی باید توجه کرد؟ چه کسی برای انجام خرید مورد اعتماد است؟ آیا بر اساس تقاضا محدودیتی ازنظر تعداد برای خرید کتاب‌های یک ژانر یا موضوع وجود دارد؟ آیا بر اساس فضای فیزیکی اختصاص‌یافته به آن ژانر یا موضوع، محدودیتی هست؟ آیا موضوعات بر اساس درک علائق جامعه انتخاب‌شده‌اند؟ چگونه پایان عمر یک موضوع یا گرایش خاص را تعیین کنیم؟ آیا کتاب‌های جدیدتر در همان موضوع را جایگزین کنیم یا به موضوع دیگری بپردازیم؟ با پاسخ به این سؤالات فرمولی به دست می‌آید که با آن می‌توان در فهرست خرید منابع کتابخانه تغییرات زیادی ایجاد کرد. باوجودی که لازم است هر یک از این سؤالات را باحوصله درک کرده و پاسخ دهیم، اما تعداد کتاب‌هایی که هرسال سفارش داده‌شده حاکی از آن است که زمان کمی برای تجزیه‌وتحلیل هر یک از آن‌ها صرف می‌کنیم. مثلاً در کتابخانه‌ای که من هستم، سال گذشته حداقل ۲۳،۰۰۰ عنوان کتاب با ترکیب‌های متفاوتی ازنظر تعداد، محل تهیه و یا انواع قالب‌ها، سفارش داده‌ایمداده‌دادهیم. این نکته نشان می‌دهد که زمان زیادی برای بررسی خرید منابع صرف نشده است.

علاوه بر سؤالاتی که برای انتخاب هر عنوان مطرح می‌شود، باید برای نمایش کلی مجموعه نیز تصمیم‌گیری کنیم به‌عبارت‌دیگر چگونه می‌خواهیم مجموعه را ارائه کنیم. به‌عنوان‌مثال، کتابداران باید از خودشان بپرسند: نظم کتاب‌های کتابخانه چگونه باید باشد و چه‌کاری برای معرفی آن‌ها به جامعه انجام شود؟ آیا کتاب‌های داستان بر اساس ژانرهای هر دوره تقسیم‌بندی شود؟ آیا کتاب‌هایی در کتابخانه هست که بر اساس نوع صحافی منظم شده باشد؟ آیا گروهی از منابع کاملاً سازمان‌دهی شده و در مقابل گروهی دیگر از منابع بدون هیچ‌گونه نظمی در قفسه‌های گردان کتابخانه قرارگرفته‌اند؟ ازنظر ما در کتابخانه‌ها نمایش‌های متفاوتی از منابع وجود دارد که ممکن است دلایل قانع‌کننده‌ای برای آن‌ها وجود داشته باشد. به‌هرحال این نکته مهم است که چگونه این تصمیمات و دلایل به جامعه منتقل و تفهیم شود. زمانی که می‌خواهیم تعدادی از کتاب‌ها را به دلایل قومی و نژادی، جدا از مجموعه عمومی قرار دهیم نیز سؤالات مشابهی باید مطرح شود. به‌عنوان‌مثال این سؤال که چگونه کتاب‌های این نویسندگان را به کسی که می‌خواهد آن‌ها را مطالعه کند می‌رسانید؟ به فرض اگر بخواهید داستان‌های جنایی از نویسندگان آفریقایی-آمریکایی را به‌صورت جداگانه در معرض دید مراجع قرار دهید، اما آن‌ها را در بخش تاریخ سیاه‌پوستان آمریکایی یا در بخش داستان‌های آفریقایی- آمریکایی به نمایش بگذارید، مراجعه‌کنندگان را دچار سردرگمی کرده‌اید.

مسئلهٔ بعدی نحوه هزینه‌کرد بودجه است. کتابداران مجموعه‌سازی باید بودجه را بین تمام ژانرها، موضوعات و همچنین قالب‌های مختلف مورد درخواست مراجعه‌کنندگان تقسیم‌بندی کنند؛ بنابراین در این زمینه باید از خود بپرسند: آیا برای تهیه شکل دیجیتالی منابع که گاهی واقعاً پرهزینه است، باید بیشتر سرمایه‌گذاری کنیم، یا بر شکل فیزیکی منابع تمرکز نمود؟ آیا بودجه را صرف خرید اثر یک نویسنده محبوب در شکل‌های مختلفی مثل جلد گالینکور، قطع بزرگ، کتاب صوتی، کتاب الکترونیک و کتاب صوتی دیجیتال کنیم و یا مقداری از آن را برای خرید آثار نویسندگان جدید هزینه کنیم؟ چند نسخه از هر عنوان موردنیاز است؟ چند نسخه از هر شکل یک اثر موردنیاز است؟ چگونه بین یک اثر از نویسنده‌ای کمتر شناخته‌شده و کم طرفدار و یک اثر پرفروش از نویسنده‌ای محبوب، یکی را انتخاب کنیم که موردپسند بیشتر خوانندگان باشد؟ همچنین این نکته را نیز باید در نظر بگیریم که بیشتر مردم تمایل دارند کتابی را که نام نویسنده آن را نشنیده‌اند تنها موردبررسی قرار دهند تا اینکه آن را خریداری کنند.

اکنون نمونه‌ای از برخورد با همه این سؤالات را، با انتخاب یک کتاب تازه منتشرشده با عنوان‌تحصیلات مارگوت سانچز از

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

لیلیام ریورا[۵] ، بیان می‌کنم. این کتاب در مورد یک دختر از طبقه اعیان جامعه است که پس از گذراندن یک سال در مدرسه ویژه شبانه‌روزی، بازندگی طبقهٔ کارگر جامعه در کنار خود روبرو می‌شود. او تفاوت‌هایی را در زندگی اعیانی و زندگی کارگری متوجه می‌شود مثلاً در این زندگی با دوستان جدیدی، متفاوت با دوستان قدیمی خود آشنا می‌شود؛ در زندگی اعیانی قبلی فاصله‌ای بین او و خانواده وجود داشت اما زندگی طبقه کارگری، در آغوش خانواده جریان دارد. او در این وضعیت با دیدی انتقادی و جدید به خانواده نگاه می‌کند. در جریان همراهی او با طبقه کارگر جامعه و به‌عنوان یک شخصیت اصلی داستان، درباره زندگی جدید و قدیمی‌اش مورد سؤال قرار می‌گیرد و درنهایت با انجام کارهای مختلف می‌تواند در پایان جشن تابستانی در همپتونز[۶]توجه این پسر را به خود جلب کند. شاید فکر کنید که کتابی با این موضوع را بارها خوانده‌اید، اما این‌یکی بسیار متفاوت است. در این داستان شخصیت اصلی، خانواده و همسایه او دارای فرهنگ لاتین هستند. من این کتاب را می‌خوانم چون آشنایی چندانی با شخصیت‌ها و فرهنگ اسپانیایی نداشته‌ام و سال‌ها در جستجوی کتاب‌هایی برای آشنایی با آن‌ها بودم. بااین‌وجود، کتاب فوق انتخاب واقعی من به‌عنوان یک کتابدار مجموعه‌سازی برای کتابخانه نیست (چون این کتاب ویژه نوجوانان است و من بر مجموعه‌سازی منابع برای افراد بزرگسال تمرکز دارم) و این کار تنها فرصتی را فراهم می‌کند تا آن را به نوجوانان یا بزرگسالانی که رمان‌های نوجوانان را می‌خوانند توصیه کنم.

انتخاب کتاب‌های مناسبی که بتواند فرهنگ خود، خانواده و جامعه شمارا نشان دهد، نقطه قوت کتابداران مجموعه‌سازی است. برای جامعه این کار اهمیت بسیار زیادی دارد. درعین‌حال به افرادی که خارج از جامعه نیز هستند، این توانایی را می‌دهد که از طریق آن کتاب‌ها تجارب زندگی سایر افراد را تجربه کنند. این نکته اهمیت دارد که کتاب تحصیلات مارگوت سانچز در معرض دید نوجوانان باشد و در لیست کتاب‌های پیشنهادی کتابخانه قرار بگیرد و مثل کتاب‌های جدید دیگر موردبررسی قرارگرفته و نمایش داده شود. چون همه می‌خواهیم که با پرورش یک دختر نوجوان دارای فرهنگ لاتین آشنا شویم، راه او را در جهان بیابیم و یا بهتر کنیم و شناخت ویژه‌ای از او داشته باشیم. البته باید در نظر بگیریم که در کار انتخاب منابع ممکن است اشتباهات و نیز اصلاحاتی صورت گیرد.

کتابخانه‌ها و کتابداران مجموعه‌سازی، این فرصت رادارند تا کتاب‌ها و تجربیات را برای همهٔ مردم فراهم کنند. روزگاری، در کتابخانه‌ها مرسوم بود که می‌گفتند فراهم آوردن یک مجموعه متنوع، خوب است؛ زیرا هر مراجعه‌کننده به کتابخانه می‌تواند منابعی که انعکاس‌دهنده زندگی و فرهنگ اوست را در مجموعه ببیند. ما کتابداران نیز می‌توانستیم احساس غرور کنیم که با فراهم آوردن کتاب‌های متنوع می‌توانیم به رفع نیاز همه مردم کمک کنیم؛ اما معلوم شد، افرادی که نیاز بیشتری به دیدن شخصیت‌های متنوع و جزئیات جامعه دارند، خود کتابداران هستند. همه نیازمند شناخت شخصیت‌های متنوع در زندگی واقعی هستند به‌این‌ترتیب که با مشکلات، آرزوها، اشتیاق‌ها، مبارزات، فراق‌ها و زندگی آن‌ها آشنا شوند. در یک‌کلام وجود کتاب‌هایی با پیامی والا و یا کتاب‌هایی دارای ایده‌های پست‌مدرنی مانند ساینفلد[۷] ، همگی برای نشان دادن بازتابی دقیق و ظریف از زندگی جوامع کمتر دیده‌شده ضروری‌اند.

من مطمئن نیستم که آیا تمام این افکار از ذهن کتابداری که کتاب‌های کتابخانه زادگاه من را خریداری کرده، گذشته است یا خیر، اما می‌خواهم این تصویر را برای همه به اشتراک بگذارم که حتی اگر او این کار را نکرده است بازهم خوشحالم که با نشان دادن تجربه خود در مجموعه‌سازی می‌توانم آن را به نسل بعدی خوانندگان نیز منتقل کنم. اگر کتاب داستان را دروازه‌ای برای شناخت نژاد بشریت بدانیم، کتابخانه‌ها شاهد انتقال و پیشرفت ویژگی‌ها و فرهنگ‌های بشریت از فردی به فردی دیگر هستند.

پانویس:

[۱] غنای باهدف معتبر منابع از هاایده و اخبار ،سوادآموزی ،فرهنگ حوزه در مطالب دهی‌سازمان به که سایتی :Lit Hub زندگی ادبی معاصر می‌پردازد.

[۲] Faye Kellerman's Rina Lazarus/Peter Decker series

[۳] Day of Atonement or False Prophet

[۴] Justice

[۵] by Lilliam RiveraThe Education of Margot Sanchez

[۶] Hamptons

[۷] Seinfeld :

منبع: این نوشته ترجمه مطلبی با این عنوان است: Librarians in the 21st Century: The Power of Our

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

Choices

مترجم:سیده فاطمه صادری

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	سیده فاطمه صادری
عنوان مقاله:	کتابداران قرن بیست و یکم: قدرت ما در انتخاب‌های ماست
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: 2.0 i-Kitbdr)
دوره مجله(Vol):	۳
شماره مجله(Issue):	۳
سال(Year):	۱۳۹۶
شناسه دیجیتال(DOI):	
لینک کوتاه:	http://lib2mag.ir/8778

lib2mag.ir

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.